

06/3 Sterke regioner - premisser, oppgaver og inndeling ved en forvaltningsreform

Behandlinger

Fylkestinget - 5.4.2006

Saksfremlegg: Sterke regioner - premisser, oppgaver og inndeling ved en forvaltningsreform

1 (Hoveddokument) Sterke regioner - premisser, oppgaver og inndeling ved en forvaltningsreform

Arkivsak: 06/01387

Ugradert

Arkivkode: 00

Saksbeh: Kari Meløy

Saksgang	Møtedato	Saksnr.
Fylkesutvalget	3.4.2006	06/20
Fylkestinget	5.4.2006	06/3

STERKE REGIONER - PREMISSE, OPPGAVER OG INNDELING VED EN FORVALTNINGSREFORM

FYLKESORDFØRERS INNSTILLING:

- Finnmark må etter reformen være en egen region
- Nærhetsprinsippet skal være grunnleggende
- Oppgavene skal løses på lavest mulig forvaltningsnivå
- Oppgaver som krever politisk skjønn overføres fra fylkesmannen til regionen
- Det er aktuelt å desentralisere nye oppgaver til flere steder i Finnmark
- Alternativet til store regioner er samarbeid over regiongrensene

Vadsø, 23. mars 2006

Kirsti Saxi
fylkesordfører

BAKGRUNN

Regjeringens politiske plattform slår fast at en forvaltningsreform skal gjennomføres fra 1.1.2010 . Regjeringa har varslet en stortingsmelding tidlig på høsten 2006.

Kommunens Sentralforbunds (KS) landstyre har ønsket at KS skal ha en aktiv rolle og være premissleverandør fram mot iverksetting av reformen. På denne bakgrunn satte KS ned en arbeidsgruppe som skulle gjennomgå og konkretisere hva som bør ligge til grunn for regioninndeling og oppgavefordeling. Forslagene fra arbeidsgruppa ble behandlet av fylkesordfører / fylkesrådskollegiet i januar 2006. Alle fylkeskommune med unntak av Oslo deltok på møtet. Kollegiet sluttet seg til arbeidsgruppa anbefalinger med de merknader som er tatt inn i rapporten. **Vedlegg 1.** (kortversjon av høringsdokumentet)

Nå ønsker KS fylkeskommunenes synspunkter på forslagene i rapporten, med særlig vekt på oppgavefordeling. I denne forbindelse har KS stilt noen spørsmål som de ønsker svar på.

KS har i tillegg utarbeidet en rapport om kommunenes oppgaver og ansvar. Denne har ikke vært behandlet av kollegiet. Også denne rapporten ønsker KS innspill til. **Vedlegg 2**

KS ønsker at kommuner og fylkeskommuner har en samlet politisk behandling av begge rapportene. Materialet skal inngå som et grunnlag for en sak til KS Landsstyre våren 2006. Etter den politiske behandlingen, vil KS gi sine innspill til Regjeringens oppgavemelding høsten 2006.

Høringsfrist for fylkeskommunene er 18. april 2006. Vedtak sendes KS Finnmark som sammenfatter medlemmenes uttalelser

BESKRIVELSE

Nærhetsprinsippet er utgangspunktet for kollegiets vurderinger. Offentlige oppgaver skal løses på lavest mulige nivå. Dette betyr at oppgaver som kan løses av kommunen, skal løses av kommunene. Oppgaver som kan løses på regional nivå, skal løses av regionene. Oppgaver og ansvar skal desentraliseres fra staten og samles i nye, direktevalgte folkestyrte regioner.

KS ønsker spesielt synspunkter på følgende tema:

- Oppgaver som regionene bør ha ansvar for
- Konsekvenser for regionenes framtidige størrelse
- Samhandling mellom kommuner og regioner
- Konsekvenser for forholdet til regional stat
- Øvrige synspunkter på framtidens regioner i forvaltningsreformen

Nedenfor informeres om hva kollegiet sier om de enkelte punktene over.

Oppgaver som regionene bør ha ansvar for

Overføring av virkemidler

Næringspolitikk som dekker alle næringer og alle brukergrupper vil være en hovedoppgave for de nye regionene. Virkemidler og kompetanse må overføres til regionene. Dette betyr overføring av midler som i dag disponeres av fylkesmannen til landbruks- og bygdeutvikling. Kompetansemidler som forvaltes av Aetat overføres til regionene. Det kan bli aktuelt å desentralisere ressurser fra departementene. Videre mener kollegiet at Innovasjon Norges distriktskontorer må overføres til regionene. Brukere av virkemiddelapparatet vil da møte en offentlig dør med mange virkemidler. Samhandling mellom kommunene og regionen vil være avgjørende for en positiv utvikling.

Landbruk og bygdeutvikling

Som et resultat av at virkemidler overføres fra fylkesmannen til regionen, legges fylkeslandbruksstyret ned og funksjonen overføres. Satsinga på kommunen som førstelinjetjeneste for småskala næringsutvikling og samfunnsutvikling videreføres.

Fiskeri og havbruk

Soria-Moria-erklæringa og innstillinga fra Distriktskomisjonen må legges til grunn og konkretiseres slik at regionene får større ansvar for forvaltning og utnyttelse av fiskeressursene. Innenfor havbruk må regionene få ansvar for forvaltning av oppdrettskonsesjonene.

Samferdsel

Et samlet ansvar for den regionale samferdselspolitikken vil innebære følgende:

1. De nåværende fylkesvegene omklassifiseres til regionale veger
2. Riksveger utenom stamveger («øvrige riksveger») omklassifiseres til regionale veger
3. Statens Vegvesens plan og fagapparat i vegregionene overføres til regionene
4. Ansvar for og tilskudd til lokal og regional kollektivtransport
5. Ansvar for kjøp av persontrafikk på jernbane for regionale ruter
6. Ansvar for kjøp av regionale flyruter
7. IKT infrastruktur.

Kollegiet anbefaler at Stortingets bevilgninger til drift, vedlikehold og investeringer av riksveier trekkes ut av Samferdselsdepartementet og overføres til Kommunal- og regionaldepartementets rammebudsjett (inntektssystemet). Når disse midlene trekkes ut, må vegvesenets faglige og administrative apparat overføres til regionene.

Regionenes ansvar for samferdsel innebærer også ansvar for IKT-tjenester – særlig utbygging av bredbånd.

Kollegiet vurderer at kollektivtransporten, jernbanetjenestene og kjøp av regionale flyruter skal overføres til regionene. Når det gjelder økonomi, er det aktuelt å overføre midler fra departementene til regionene som frie inntekter. Videre kan det være aktuelt å overføre ansvaret for flyplassene.

Når det gjelder havner mener collegiet at det er behov for at regionene og kommunene styrker samarbeidet.

Videregående opplæring og fagskoleutdanning

Kollegiet mener at regionen skal ha et helhetlig ansvar for den videregående opplæringa både politisk, faglig og økonomisk. Dette vil bety at utdanningsavdelingene hos fylkesmannen overføres til et folkevalgt organ. Videre går collegiet inn for at tilskuddet til fagskoler skal inngå i inntektssystemet slik øvrige fylkeskommunale oppgaver finansieres.

Høyere utdanning og FoU

Kollegiet går inn for at universiteter og høyskoler fortsatt skal være politisk styrt og hovedfinansiert av staten. Samtidig er det viktig å styrke regionenes innflytelse for å sikre at høyere utdanning og forskning er i samsvar med regionens behov. Regionene må ha økonomi til å kunne utøve en bestillerfunksjon når det gjelder utdanningstilbud og forskning.

Aetats kompetanseutviklende tiltak og annen voksenopplæring

Ved gjennomføring av den nye NAV-reformen (Ny arbeids- og velferdsforvaltning) bør opplærings- og kvalifiseringstiltakene for personer og bedrifter overføres til regionene. Det samme bør skje med midlene til kompetanseutvikling for voksne.

Kultur

Kollegiet går inn for full overføring av samtlige ressurser og funksjoner som i dag forvaltes av statlige og har regionale funksjoner. Regionene bør ha et helhetlig ansvar politisk, faglig og økonomisk for kulturpolitikken på regionalt nivå. Collegiet mener videre at overføring av disse oppgavene, trekker i retning av større regioner enn dagens fylkeskommuner.

Bærekraftig utvikling og miljøvern

Kollegiet vil overføre fylkesmannens ansvar for miljøvern til regionene. En samling av oppgavene har betydning for å fremme en helhetlig og økologisk utvikling og hindre dobbeltbyråkrati på regionalt nivå.

Naturressursforvaltning

Staten skal fortsatt ha det overordnede ansvar for våre naturressurser. Utnyttelse av fiskeri- og petroleumsressurser skal skje i dialog med regionale myndigheter. Forvaltning av naturressurser til næringsutvikling og/ eller vern vil være viktige oppgaver for regionene.

Spesialisthelsetjenester

Spesialisthelsetjenesten skal evalueres. Dette bør skje i god tid før regionreformen trer i kraft i 2010. I 2008 har vi 6 års erfaring med sykehusreformen og to års erfaring med folkevalgte i sykehusstyrene. Kollegiet mener at vi må få en reell demokratisk forankring i de nye regionene.

Tannhelsetjenester

Regjeringa arbeider med en offentlig tannhelsereform. Kollegiet mener det er viktig at det ikke gjøres vedtak som endrer organiseringa uten at den ses i sammenheng med framtidens regioner.

Folkehelsearbeid

Kollegiet mener at folkehelsearbeidet i regional stat bør overføres til folkevalgte regioner.

Internasjonalisering som regional utviklingsstrategi

Det internasjonale arbeidet må bli en tydelig del av de nye regionenes oppgaver. Virkemidlene må utredes og konkretiseres. En viktig kanal for påvirkning og fremme av norske interesser er EU-systemet og medlemslandene.

Internasjonalisering som regional utviklingsstrategi

Regionene må ha det politiske hovedansvar for planlegging av samfunnsutviklinga. Samtidig er det nødvendig at alle deltakerne i det regionale partnerskapet deltar i prosessen og har et eierforhold til vedtatte tiltak. God samhandling mellom kommunene og regionen vil gjøre planene til et forpliktende redskap.

Andre viktige prinsippsspørsmål

Kollegiet er opptatt av viktige prinsipielle spørsmål som kan oppsummeres slik:

8. Nærhetsprinsippet skal være grunnleggende
9. Ingen oppgaver skal fra overføres fra kommunene til regionen
10. Regionreformen må innebære at kommunene ikke skal overstyres
11. Regionene skal overta oppgaver som staten i dag utfører
12. Veilednings-, tilsyns- og kontrolloppgavene blir igjen hos fylkesmennene
13. Regionene skal finansieres med en kombinasjon av rammeoverføring og skatteinntekter

14. Forpliktende konsultasjoner med staten må ligge til grunn for de økonomiske rammene
15. Kollegiet tar ikke stilling til om dagens fylker eller de nye regionene skal være valgkretser til regionvalget
16. Stortingsvalg og regionvalg holdes samtidig
17. Alle hensyn tilsier en reform med langt færre regioner enn i dag.
18. Å ta endelig stilling til regioninndeling er en nasjonal oppgave

Finnmark og Finnmarkseiendommen

Kollegiet mener at en ny regioninndeling ikke skal endre de hensyn Finnmarkseiendommen skal ivareta. Det må være mulig å utvikle en oppnevningsform som ivaretar grunnleggende interesser for Finnmark. Dette må vurderes nærmere av Finnmark fylkeskommune og andre direkte berørte parter.

Kommunene og forvaltningsreformen

KS skisserer noen prinsipper som bør ligge til grunn for oppgaveløsingen i reformen.

Nærhetsprinsippet

Oppgavene skal løses på lavest mulig forvaltningsnivå. Dette vil nødvendigvis føre til at kommunesektoren får flere oppgaver i åra som kommer. NAV-reformen (Ny arbeids – og velferdsforvaltning) er et konkret eksempel på en reform som samordner ulike forvaltningstjenester.

Lokaldemokrati

Lokalforvaltningen representerer nærhet mellom innbyggere og politikerne. Flere offentlige oppgaver som detaljstyres av staten, vil føre til videre svekking av lokaldemokratiet. Lokaldemokrati har en verdi i seg sjøl og må legge grunnlaget for organiseringa av offentlige tjenester.

Rammefinansiering

I regjeringserklæringa heter det at ” øremerkede tilskudd skal som hovedsak være forbeholdt nasjonenes prioriteringsområder i en oppstartsfase eller være finansiering av oppgaver som kommuner har ansvaret for”. Kommunenes finansiering må være på et slikt nivå at de gir reell økonomisk handlefrihet.

Beskatningsmulighet, finansiering og omstilling

KS gir sin tilslutning til prinsippet om et friere skatteøre. Samtidig må alle kommunene være sikret et visst inntektsgrunnlag.

En endring av oppgavefordelinga forutsetter at oppgavene er fullfinansiert og at det settes av spesielle ressurser og tiltak knyttet til offentlig omstilling og ledelse.

Helhetlig forvaltningsreform

Styrking av regionene må skje gjennom at staten desentraliserer makt. Kommunene skal være regionenes viktigste alliansepartnere i oppbyggingen av de nye regionene der lokale og regionale interesser skal være drivende for samfunnsutviklinga.

Kommunenes rolle og en styrket regional planlegging

Kommunene skal fortsatt være den primære myndigheten i arealforvaltning og lokal samfunnsutvikling. Dette betyr at kommunene skal bestemme arealbruken innenfor egne grenser. Imidlertid gjør mange saker det nødvendig å se over kommunegrensene. Det kan være saker knyttet til samferdsel, kjøpesentre, bolig – og næringsstruktur og større miljøvernoppgaver. Derfor bør regional planlegging styrkes og gis forpliktende virkning overfor stat og kommunene i saker som grenseoverskridende.

Funksjonsfordelingen innenfor oppgave- og samfunnsområder
Veiledning – tilsyn og klage

Det nye forvaltningssystemet vil innebære at regionene skal behandle klager på kommunale vedtak. Overføringen av klageansvaret fra staten til regionene må ikke innebære at kommunene i større grad enn i dag overprøves.

Større regioner – konsekvenser for kommunene

KS har åpnet for at vi skal få 7- 9 regioner. En slik endring berører også kommunene som må bli større. Et annet forhold er at den statlige administrasjon har flere ulike regioninndelinger: veg - og politiregionene, rettsvesenet og helseregionene. Dersom Norge blir inndelt i nye folkevalgte regioner, må det stilles krav om at det ryddes i de statlige administrasjonene slik at de får samme regioninndeling som de nye folkevalgte regionene.

Samspill mellom regioner og kommune- distrikter og byer

Det er viktig for hele landet å ha vekstkraftige byer som fungerer som drivkraft i verdiskapingen. Forvaltningsreformen skal bidra til utviklingen av vekstkraftige regioner i alle deler av landet. Det er viktig at storbykommunen definerer sine roller i samspill med kommunene rundt storbyene og regionene storbyen er en del av.

Sammenhengen mellom kommunestørrelse, kommunesystem og oppgavefordelinga

KS illustrerer sammenhengen mellom kommunestørrelser og mulighet for oppgaveoverføring slik:

Kommunestørrelse/- system	Generell mulighet for oppgaveoverføring
Dagens kommuner	Liten
Færre småkommuner	Noe større
Krav om formalisert interkommunalt samarbeid	Større
Differensiert oppgavefordeling	Stor for de kommuner det gjelder

Dette betyr at KS ser stor sammenheng mellom kommunestørrelse og større ansvar og oppgaver

Drøfting av aktuelle oppgaveområder for kommunene

Nedenfor listes opp oppgaver som er aktuelle for kommunene:

19. Videregående opplæring kan overføres til store kommuner og byer
20. I byer der transport ikke er kommuneoverskridende
21. Veier som i hovedsak har en lokal funksjon
22. Skilting og oppmerking kan overføres til større byer og kommuner
23. Forsøk i Oslo med håndhevelse av politivedtekter kan utvikles i andre byer
24. Kommunenes ansvar for nærings- og bygdeutvikling må styrkes og ansvar og ressurser må overføres fra fylkesmannen, Innovasjon Norge og fylkeskommunen
25. Kommunene må fortsatt ha ansvar for miljøvern
26. Forsøk viser at deler av forvaltningen kan overføres til storbyene og andre større kommuner
27. Forpliktende interkommunalt plansamarbeid
28. Større deler av barnevernstjenesten kan overføres til større kommuner / byer
29. Den institusjonsbasert rusomsorgen kan overføres storbyene
30. Større kommuner bør kunne organisere kjernen av NAV-ordningen

VURDERING

Innledning

I løpet av de siste ni år har fylkeskommunen gitt flere uttalelser om samme tema:

- KOU 1-97 Spiller det noen rolle – demokratisk forvaltning på to eller tre nivå.
- KOU 1-98 ” Rydd opp! – Styrket folkestyre og administrativ forenkling”
- NOU 2000: 2 Om oppgavefordelinga mellom stat, region og kommune
- Innspill til St.meld om distrikts- og regionalpolitikk – første halvår 2001(FU-sak)
- St. meld.nr 31 Kommune, fylke, stat – en bedre oppgavefordeling (2000-2001)
- St.meld nr 19 Nye oppgaver for lokaldemokratiet- regionalt og lokalt nivå (2001-2002)
- NOU 2004: 19 Livskraftige distrikter og regioner (Distriktskommisjonen)
- Samspill og tillit – om staten og lokaldemokratiet NOU 2005:6

Siste gang var altså i september 2005 i saka ” Samspill og tillit- om staten og lokaldemokratiet NOU 2005:6. Konklusjonen i fylkesutvalget var slik:

” Etter mange år med utredninger om oppgavefordeling og regionstruktur er det nå behov for handling. Konklusjonene i utredningene har bla vært at avgjørelser som krever politisk skjønn skal legges til et folkevalgt organ og at oppgaver skal legges til laveste forvaltningsnivå. Dette har fylkestinget sluttet seg til. Fylkesutvalget mener at konklusjoner må trekkes raskt, og reformer må settes ut i livet.”

Myndighetene har nå lagt et løp som betyr at en ny reform skal settes ut i livet fra 1.januar 2010.

Kommunenes Sentralforbund ønsker svar på noen spørsmål

Drøfting av aktuelle oppgaveområder for kommunene

Fylkesrådmannen er enig med kollegiet i at oppgaver skal løses på lavest mulig forvaltningsnivå.

Nærhet mellom folk og politikere er viktig for demokratiet. Fylkesrådmannen vil understreke at oppgaver ikke må overføres fra kommunene til regionene. Samhandling og samarbeid er her viktige stikkord.

Konsekvenser for regionenes framtidige størrelse

Avisa Nordlys i Tromsø som prinsipielt og meget aktivt støtter forslaget om den nordnorske regionen, og som er bekymret på Finnmarks vegne: ”Finnmark må ikke spille seg inn i en isolasjon”. Den samme avisen blir usikker og spørrende ift. Distriktskommisjonens leder ”...om at likhetstankegangen må ofres på bekostning av økt makt og handlefrihet for regionene”.

Finnmark fylkeskommune har tidligere uttalt seg om regioninndelinga. I sak 29/04 Distriktskommisjonen/ Sterke regioner – Høring, vedtok fylkestinget følgende:

” Finnmark skal bestå som egen selvstendig region. En utvidelse av regionen kan aksepteres dersom regionenes utstrekning ikke blir større enn det som i dag er tiltakssonen, det vil si Finnmark og Nord Troms. Frivillighet skal være det bærende prinsipp i de tilfeller der det blir snakk om å endre på regioninndelinger og grenser, dette gjelder både mellom kommuner og mellom fylker.”

Signaler fra regjeringshold den siste tida tyder på at det ikke er aktuelt å slå sammen fylker med tvang.

KS har nå altså gitt oss to utredninger om regioninndeling og oppgavefordeling mellom kommuner, nye regioner og staten. Gjennom begge utredningene går en rød tråd: Store enheter

er bra – små enheter er ikke bra. For å kunne være effektive og framtidsretta, må folketallet i enhetene være høyt. Til og med desentralisering av virkemidler innen kultursektoren mener KS krever store regioner og høye folketall. Det kan virke som et aktivt kulturliv er avhengig av besøk av rikskonserter, riksteater og utstillinger med et stort publikum til stede. I fylkeskommunen har vi et videre perspektiv på hvordan befolkningen skal få gode opplevelser på området kultur. I mange lokalsamfunn i hele Finnmark blomstrer teater- og revylivet og sang- og musikkmiljøer. Denne type aktivitet lokalt er viktigere enn et besøk i ny og ne av riksinstusjoner.

Fylkesrådmannen mener at KS er altfor ensidig i sine konklusjoner når det gjelder størrelse og antall og mener at KS totalt overser det som for eksempel handler om avstander.

Demokratisk underskudd i en storregion

I en storregion enten sammen med Troms eller sammen med begge de to nordligste fylkene, vil Finnmark være prisgitt velvilje fra de to store. Dersom vi legger folketallet til grunn, vil Finnmark være taperen i en parlamentarisk forsamling. Finnmark har bare 15 % av befolkningen, Troms har 33% og Nordland 51,2%. Viktige saker som fylkestinget i Finnmark i dag vedtar enstemmig, risikerer en oppslutning på 15,8 % i en landsdelsregion.

Identitet

Å innlemme Finnmark i en stor region vil bryte et naturlig fellesskap som har vart i generasjoner. Fylkesidentiteten har vokst fram og er styrket gjennom kulturarbeid, politiske og administrative enheter og distrikts- og fylkesdekkende media.

Det er selvfølgelig godt mulig å bygge opp regioner som fungerer forvaltingsmessig, men det blir helt klart ikke en region befolkninga føler tilhørighet til. Fylkesrådmannen vil understreke at sterke regioner ikke blir til med vedtak som kommer ovenfra og ned. Sterke regioner får vi heller ikke ved å telle hoder og se bort fra geografi og størrelse.

Valgdeltakelsen er lav. Det er ingen grunn til at den vil øke ved at Nord-Norge slås sammen til en region. Tvert i mot. Store regioner vil forsterke sentraliseringa, svekke lokal tilhørighet og øke avstanden mellom de styrende og de styrte – altså øke avstanden mellom bruker og offentlige organer - både folkevalgte og administrative.

Mange vil kalle finnmarkingen ”bakstreversk og umoderne”. Det er galt. Finnmarkingen har til alle tider hatt kontakt med utenverdenen. Tidligere så vi det tydelig ved f.eks pomorhandelen. I dag har vi blikket rettet særlig mot Nord-VestRussland og har et utstrakt samarbeid over landegrensene. Finnmarkingen er internasjonal.

Hvorfor ikke prøve ut flere modeller ?

Regionreformen gjør det mulig å prøve ut flere modeller når det gjelder størrelse. Finnmark er det største fylket i landet. Sterke regioner får vi ikke ved å telle hoder og se bort fra geografi og størrelse. Forvaltingsmessig vil nok en storregion fungere, men for folk i Finnmark vil dette bli en region uten legitimitet i befolkningen. Å satse på naturlige regionstørrelser, gir oss mulighet til å prøve ut flere modeller. For Finnmark fylkeskommune er det aktuelt å desentralisere nye oppgaver og på den måten spre administrasjonen til flere steder i Finnmark.

Finnmarksloven

Når det gjelder konsekvensene for Finnmarkseiendommen i en storregion, er kollegiet noe vag og uklar. Det antydes at det må være mulig å utvikle en oppnevningsform som ivaretar grunnleggende interesser for Finnmark. Fylkesrådmannen vil minne om at Finnmarkseiendommen er en konstruksjon som det har tatt lang tid å få på plass. Saka har engasjert folk følelsesmessig, og underveis har det vært brukt mye politisk kløkt for å få saka i havn. Oppnevning av styret i Finnmarkseiendommen skapte også uro.

Dersom Finnmark innlemmes i en storregion, vil vi kunne oppleve at innbyggerne i regionen har ulike regler å forholde seg til. Dette kan innebære en kime til splid. Endringer i Finnmarkslovens geografiske nedslagsfelt, vil være uheldig og innbære at vi må rykke tilbake til start på viktige områder i lovarbeidet.

For fylkesrådmannen er det klart at Finnmarks-eiendommen er et sterkt argument for å beholde nåværende fylkesgrense i den nye inndelingen av landet.

Samhandling mellom kommuner og regioner

Kollegiet forslår at en del oppgaver som i dag er fylkeskommunale eller statlige kan overføres til store kommuner og byer. Fylkesrådmannen går for det generelle prinsippet om at oppgaver skal løses på lavest mulig nivå. Det er godt for demokratiet, og det skal samtidig være kostnadseffektivt. KS foreslår at en del oppgaver skal overføres til større og folkerike kommuner. Det gjelder f.eks videregående opplæring, lokal transport, skilting og oppmerking, barnevernstjenester og rusomsorg.

Etter at region Finnmark er etablert og porteføljen avklart, vil forvaltningsmessig løsning av ulike oppgaver diskuteres og avgjøres mellom kommunene og regionene. Regionene vil bli forskjellige og størrelsen på kommunene vil være ulike i hver region. Det er derfor vanskelig i dag å si hvilke oppgaver som kan overføres til kommunene.

Når det gjelder planlegging for samfunnsutvikling, er god samhandling mellom kommunene og regionene viktig.

Konsekvenser i forholdet til regional stat

De nye regionene må overta oppgaver fra staten som krever politisk skjønn. Dette betyr overføring av oppgaver innen landbruk og bygdeutvikling, utdanning, miljøvern, forvaltning av fiskeressurser inklusiv oppdrettskonsesjoner, statens vegvesens plan- og fagapparat, kulturpolitikk og virkemidler, folkehelsearbeid, kompetansemidler fra Aetat, Innovasjon Norges distriktskontorer og internasjonalt arbeid.

Soria-Moria-erklæringa og Distriktskommisjonene går inn for at regionene skal få større ansvar for forvaltning og utnytting av fiskeressursene. Finnmark fylkeskommune har lenge vært opptatt av regional forvaltning av havbruk og fisken utenfor vår kyst. Et nøkkelpunkt er leverings-forpliktelsene. Fylkeskommunen er klar til å ta ansvar på disse områdene.

Tilsyns- og kontrolloppgaver beholdes av fylkesmannen.

Øvrige synspunkter på framtidens regioner i forvaltningsreformen

Svært mye av diskusjonen rundt oppgavefordeling har blitt en diskusjon om geografi og om størrelsen på den regionalt folkevalgte enheten. ”Effektutvalget” sier følgende om dette tema:

”Effektene blir best når sektorpolitikken virker sammen. En territoriell samordning, der de ulike politikkområdene sees i sammenheng i sin regionale kontekst, er derfor nødvendig.... Dette betyr å se transport- og infrastrukturtiltak, personrettede og næringsrettede virkemidler, overføringer til kommunesektoren og statlig lokaliseringspolitikk mer i sammenheng.”

Et viktig spørsmål er da om Nord-Norge er best tjent med en ”storregionen Nord-Norge” i stedet for uavhengige fylker. Fylkesrådmannens påstand er at så ikke er tilfelle. Det er helt opplagt lettere å få oversikt over ulike sammenhenger i små, enn i store enheter.

Fylkesrådmannen mener at det innen mange områder er nødvendig med samarbeid over fylkesgrensene. I Nord-Norge hadde vi et samarbeid innenfor spesialisthelsetjenesten, og vi var i ferd med å videreutvikle det. I dag samarbeides det på ulike områder med hovedvekt på nærings/utviklingsarbeid gjennom Landsdelsutvalget for Nord-Norge og Nord-Trøndelag og innenfor videregående opplæring gjennom Opplæringsregion Nord, hvor samarbeidsområdet strekker seg helt ned til Sogn- og Fjordane. Fylkesrådmannen ser klart at samarbeid kan utvikles også på andre områder som samferdsel, FoU og høyere utdanning.

En annen viktig forutsetning for bedre effekt i den brede regionalpolitikken er god sentral samordning. Dette går på to plan, internt mellom departementer og statlige fagorganer, og mellom disse og fylkene. For sistnevnte ser vi for oss et system med dialog og samhandling som er annerledes enn det som eksisterer i dag. Vi ønsker en samordning med utgangspunkt i Storting og Regjering og et verdsett som innebærer stor grad av likhet i tjenestetilbud etc. uavhengig av hvor i landet man bor. Vi ønsker dette i motsetning til et oppsplittet halvføderalt Norge hvor staten på viktige områder har gitt fra seg styring og samordningsoppgaver til storregionale enheter.

Alternativet til store regioner er altså samarbeid over regiongrensene.

FYLKESRÅDMANNENS KONKLUSJON

Fylkesrådmannens synspunkter kan oppsummeres slik:

- Finnmark må etter reformen være en egen region
- Nærhetsprinsippet skal være grunnleggende
- Oppgavene skal løses på lavest mulig forvaltningsnivå
- Oppgaver som krever politisk skjønn overføres fra fylkesmannen til regionen
- Det er aktuelt å desentralisere nye oppgaver til flere steder i Finnmark
- Alternativet til store regioner er samarbeid over regiongrensene

Vadsø 14. mars 2006

Wenche Pedersen

Fylkesrådmann

Kari Meløy
informasjonssjef

Vedlegg 1: KS-utredning Sterke regioner – premisser, oppgaver og inndeling ved en forvaltningsreform Kortutgave

Vedlegg 2: Kommunene og forvaltningsreformen